

EDITORIAL

Existují prohlášení, kterým se nevyhnete a slýcháváte je opakovaně. Jedním z nich je, že absolvent lékařské fakulty odchází do zahraničí již nikoliv pro peníze, ale z důvodu lepšího systému postgraduálního vzdělávání. Je to vůbec pravda a jak si stojí urologie?

Úroveň postgraduálního vzdělávání je dána předpisem (zákonnou normou, tzv. vzdělávacím programem) a pak způsobem, jak je s tímto předpisem nakládáno. Určitý vliv má i zvyklost, dědictví z minulosti, které můžeme najít v samotném vzdělávacím programu, ale zejména v tom, jak s ním nakládáme. Ze vzdělávacího programu by mělo být zřejmé, jaký by měl být plně kvalifikovaný lékař. Pokud bychom se shodli na ideální podobě urologa, onko-urologa a dětského urologa a touto optikou se zpětně dívali na vzdělávací program, pak nám nejlépe vytanou jeho nedostatky. Viděli bychom, kde neodpovídá současné realitě, kde požaduje věci zbytečně, nebo naopak nedostatečně.

Máme dobrý vzdělávací program? Je těžké najít jednoznačnou odpověď. Hledáme konsenzus stejně jako v případě odpovědi na otázku, jaký by měl být plně kvalifikovaný urolog, onko-urolog nebo dětský urolog. Jinou představu bude mít školenec a školitel, ministerstvo a odborná společnost, zástupci lékařských fakult a České lékařské komory, ambulantní specialista a operující urolog z nemocnice.

Můžeme mít lepší vzdělávací program? Nepochybně ano. Vzdělávací program by měl být živý organismus a měl by reflektovat tempo, jakým se vyvíjí současná medicína. Tak tomu v současné době není a díky pandemii covidu-19 můžeme mít tento pocit ještě o poznání větší. Jde o obsah normy, která se v určitých intervalech vylepšuje, ale nikdy ne celá. Vždycky zůstane nějaká zastaralá povinnost, která je v tu chvíli zbytečná. Zásadní by mělo být, aby stanovené požadavky byly reálně proveditelné. Například, aby počet požadovaných výkonů při současném počtu rezidentů zařazených v oboru nebyl vyšší než počet výkonů, které se

v republice ve stejnou dobu skutečně provedou. Mít normu, která není splnitelná, udržuje špatný zvyk požadavky obcházet.

Mají možnost se školenci vyjádřit k normě, která určuje charakter postgraduálního vzdělávání? V urologii ano, ale není systémový mechanismus, který by to zajišťoval. Normu obecně vytvářejí lidé, kteří již dávno nejsou v procesu vzdělávání. V urologii si nechala akreditační komise poslední verzi vzdělávacího programu připomínkovat od zástupců rezidentů z vlastní iniciativy.

Kdo školí? Školitelem je formálně skoro každý, kdo pracuje v nemocnici a splňuje požadavky uvedené ve vzdělávacím programu. I pro urologii platí, že sehnat plně kvalifikovaného lékaře je obtížné. Na volné místo přichází většinou absolvent nebo rezident a každý lékař ve výcviku musí mít svého školitele. Školitelem pak není jen ten, koho baví učit a kdo k tomu má vlohy. Kolik školitelů reálně zná vzdělávací program, nedokáží odhadnout.

Jak se školí? Vzdělávání je jen jedna z mnoha povinností, ze které se většinou sebere, když se nedostává jinde. Učit vlastní zaměstnance je přirozené, investujete energii a čas s předpokladem, že se to vašemu pracovišti jednou vrátí. Nicméně ani to není samozřejmé. Nejsme zvyklí na to, že v rámci akreditace přijde na pracoviště komisař, vezme si rezidenta stranou a ptá se, jak reálně výcvik probíhá. A v případě nespokojenosti akreditace nemusí být udělena. To vám dojde, pokud získáte zkušenost s akreditací European Board of Urology. Náš dědičný zlozvyk obcházet požadavky znamená, že rezident reálně nedostane během výcviku vše, co má dostat, ale někdo se zaručí, že vše bylo řádně splněno.

Co má školitel z toho, když bude školit, jak má? Sebenaplnění v nejlepším případě, pokud má člověk v povaze učit. Reálně je výhodou možnost udržet si akreditaci a mít možnost zaměstnávat lékaře v před-atestační přípravě. Žádnou další výhodu v současném systému školitel nemá. Naopak, školit v medicíně není úplně zadarmo a v chirurgickém

oboru to platí dvojnásob. V rámci školení je nutné akceptovat určitou míru nedokonalosti, která znamená třeba delší trvání výkonů, vyšší četnost komplikací, delší hospitalizaci a obecně horší výsledky léčby odrážející se v různých možných indikátorech kvality, které však mohou sloužit jako prostředek k porovnávání kvality zdravotní péče mezi jednotlivými centry. Pracoviště, které školí, musí zachovat celou škálu výkonů, jež jsou požadovány ve vzdělávacím programu. Není možné zúžit péči jen na to, co je ekonomicky výhodné. Systémová opatření ve prospěch školení by byla s výhodou. Pokud někdo školí jen proto, že musí, tak je to málo.

A perspektiva? Je dobrá! Postgraduální vzdělávání má pozornost. Způsob postgraduálního vzdělávání se musí měnit stejně rychle jako úroveň současné medicíny a díky nutnosti jej měnit

prakticky kontinuálně si můžeme dovolit směřovat změny k lepšímu. Základem je široká diskuze v odborné společnosti o tom, co by měl umět plně kvalifikovaný urolog/onko-urolog/dětský urolog, a tomu přizpůsobit požadavky na postgraduální vzdělávání. Reálné požadavky jsou prvním předpokladem pro to, aby byly splněny. Zajímavý a vstřícný způsob postgraduálního vzdělávání k urologii přiláká šikovné absolventy, kteří dokáží náš obor posunout dál, ne?

prof. MUDr. Viktor Soukup, Ph.D.,
FEBU, MHA

Urologická klinika VFN a 1. LF UK
v Praze, Ke Karlovu 6, 128 00 Praha 2,
viktor.soukup@centrum.cz

V Praze, 23. 2. 2022

